1848. No. 69.

LEEUWARDER COURANT.

DINGSDAG den 29 AUGUSTUS.

De **WAARNEMENDE GOUVERNEUR** van *Vriesland*, het niet onbelangrijk achtende, dat de stand en loop van de ziekte onder de aardappelen, zoodanig als die uit de opgaven der Plaatselijke Besturen aan het Provinciaal Gouvernement geblijkt, ter kennisse van het algemeen gebragt wordt, heeft goedgevonden, navolgend Verslag deswege, opgemaakt uit de onder dagteekening van den 10 en 11 dezer maand ingekomene rapporten door plaatsing in de *Provinciale Friesche* en *Leeuwarder Couranten* mede te deelen:

Aanvang en verdere verspreiding der ziekte.

Ten aanzien van den tijd, waarop de ziekte, in de aardappelen, het eerst is waargenomen, kan weinig met zekerheid vermeld worden.

Het is evenwel buiten twijfel dat bereids in het begin van Julij zich de ziekte overal heeft vertoond; terwijl in sommige Grietenijen de aardappelplanten reeds in de maand Junij door dezelve eenigzins waren aangedaan.

In het midden van de maand Julij heeft de kwaal zich al meer en meer, en in het laatst dier maand zeer sterk verspreid, doch bepaalde zich meestal tot het loof, zonder de stengels en den knol aan te tasten.

De in de laatste dagen van Julij gevallene van hevige wind vergezelde stortregens, door eenige warme dagen opgevolgd, deden de ziekte verergeren, en zij nam nu schier overal zoo sterk toe, dat binnen weinige dagen bijna al het loof der planten was zwart geworden, de zoo schoon bloeijende aardappelvelden van hunnen tooi beroofd wierden, en een zwart en doodsch aanzien verkregen; terwijl met eene onbegrijpelijke snelheid de besmetting van het loof ook op de knollen is overgegaan.

Ziekte verschijnselen.

De verschijnselen, waaronder de ziekte zich in dit jaar voordoet, zijn nagenoeg gelijk aan die in de drie vorige jaren waargenomen, terwijl men algemeen, (althans op de klei) van gevoelen is, dat de kwaal zoo niet erger, ten minsten even erg is, als in het jaar 1845.

Als bij uitzondering verdient hier vermeld te worden, dat in de Gemeente *Workum*, de ziekte zich slechts in geringe mate voordoet en dezelve in *Ooststellingwerf* zich in geen ergeren graad vertoont, dan in het laatst voorgaande jaar, zich hoofdzakelijk tot het loof alleen bepalende, hetgeen ook het geval is in de Gemeente *Leeuwarden*, *Hemelumer Oldephaert en Noordwolde*, *Schoterland*, *Weststellingwerf* en *Haskerland;* terwijl men eindelijk in de Gemeente *Hindeloopen*, op den 3 Augustus ll. nog geen bederf in de aardappelen had waargenomen, en de ziekte zich in *Gaasterland* slechts begint te openbaren, doch nog niet op die onrustwekkende wijze als elders het geval is. In sommige Gemeenten schijnt de ziekte van den 1 Augustus af aan, niet te zijn toegenomen.

Verschillende grondsoorten.

In het algemeen blijkt het, dat de ziekte onder de aardappelen in erger mate op de klei heerschende is, en dat de toestand der aardappelen op beste en zware kleigronden gepoot, ongunstiger is, dan die, welke op zavelgronden of ligte kleigronden zijn verbouwd.

Op de zandgronden bepaalt het bederf zich hoofdzakelijk tot het loof en zijn de knollen nog gedeeltelijk bevrijd gebleven; terwijl bovendien de aardappelen op de hoogst gelegene zandgronden, in verhouding nog beter staan, dan die op lager liggende landen zijn verbouwd.

Soorten van aardappelen door de ziekte aangedaan.

Ten opzigte der soorten van aardappelen, welke door de ziekte zijn aangedaan, zijn de berigten niet eensluidende.

In *Ferwerderadeel* zijn de herfst gele het ergste aangedaan, en de zoogenaamde *Poepen*, *Beversche* en *Geldersche* het meest door de ziekte verschoond gebleven.

In *Baarderadeel*, *Franekeradeel* en *Leeuwarderadeel* zijn de *vroegrijpe* soorten het minst door de ziekte besmet; terwijl de late gele daarentegen veel meer door deze kwaal lijden.

In *Menaldumadeel* zijn de vroegrijpe aardappelen grootendeels *bont;* terwijl de late gele met bonte vlekken zijn bezet, hoezeer deze laatste nog niet rijp zijn.

In *Westdongeradeel* bemerkt men dat de fijnste en beste aardappelen het slechtst en de zoogenaamde *Slapsloffen*, welke anders slechts tot veevoeder worden gebruikt, het beste zijn gebleven.

In *Dantumadeel* bemerkt men de ziekte in alle soorten, maar in de zoogenaamde *Muizen* en *Roodspruiten* het minste; terwijl in *Achtkarspelen* de *Oude gelen*, de *Muizen* en *Witbloeijers* het meest zijn besmet en de *Munstersche*, *Beversche*, *Bleekroode* en *Geldersche gele* het minst de kenteekenen der ziekte dragen. In *Opsterland* is ook het loof der *vroegrijpe* bijna geheel verdord en zwart geworden; terwijl de latere soorten zich beter voordoen.

In het algemeen kan men echter aannemen, dat de beste en fijnste soorten van aardappelen het *meest* en de grovere soorten het *minst* door dit bederf zijn besmet.

Hoedanigheid der gerooide aardappelen.

Volgens sommige berigten, kunnen de bereids gerooide aardappelen niet duren.

In *Barradeel*, *Tietjerksteradeel*, *'t Bildt* en *Stavoren*, gaan vooral de aardappelen spoedig in bederf over.

In *Dantumadeel* zijn vóór omstreeks drie weken, zoogenaamde *Muizen* gerooid, die destijds goed van hoedanigheid waren; terwijl dezelve nu reeds schier alle bedorven zijn, zoo zelfs dat men ze niet eens tot veevoeder kan gebruiken.

Opbrengst in mudden.

Aangezien de *late gele* of zoogenaamde *winteraardappelen* nog niet gerooid zijn, zoo is de vermoedelijke opbrengst nog niet op te geven; doch zeer waarschijnlijk zal de helft van den oogst verloren zijn.

In *Barradeel* zijn zelfs aardappelen gerooid, waarvan slechts $^1/_5$ deel geheel gaaf, en de overige meer of minder met blaauwe vlekken zijn besmet. — Het ongunstigste berigt is echter dat van *Westdongeradeel*, want men veronderstelt aldaar, dat de oogst thans reeds, zoo niet geheel, dan ten minste grootendeels als verloren moet worden beschouwd.

Men vleit zich bovendien in *Opsterland*, dat aangezien de aardappelbouw in dit jaar wederom veel vroeger dan in gewone jaren heeft plaats gehad, zulks een zeer gunstig resultaat voor dit gewas zal opleveren. — Hoezeer het ook van elders wordt bevestigd, dat de aardappeloogst nagenoeg eene maand vroeger zal plaats hebben, als zulks in de vorige jaren het geval was, zoo is het, aan den anderen kant, ook waar dat de ziekte bij vergelijking met de vorige jaren, ook veel vroeger is uitgebroken, zoodat men hieruit mag besluiten, dat de aardappelplant eerst in zijne volkomene ontwikkeling door de ziekte wordt aangetast.

Voorbehoedmiddel tegen de ziekte.

De behandelingswijze van Dr. *J. F. Klotzsch*, te Berlijn, vermeld in de *Staats-Courant* van 23 Februarij ll., bij missive van den Heer Staatsraad, Gouverneur van Vriesland aanbevolen (Provinciaal Blad van Vriesland, no. 26), ten einde de aardappelen tegen de ziekte te beveiligen, om door het afknijpen der eerste knoppen de aardappelplanten te doen uitstoelen, en deze handelwijze nog eenmaal te herhalen, is slechts in een betrekkelijk gering aantal gemeenten aangewend; terwijl daarbij de proef nog slechts in het klein in praktijk is gebragt.

De berigten hieromtrent uitgebragt, luiden allen even ongunstig, en het blijkt daaruit, dat bovengemelde behandelingswijze van Dr. *Klotzsch*, niet aan de verwachting heeft beantwoord.

De waarnemende Gouverneur,
VAN BURMANIA RENGERS.

Leeuwarden, den 22 Augustus 1848.

De middelprijzen van de *in-* en *uitlandsche Tarwe* en *Rogge*, waarnaar de zetting van den prijs van het *Tarwe-*, *Rogge-* en *Zwitserschbrood* moet worden geregeld, zijn op de markt van Vrijdag den 25 Augustus 1848, te *Leeuwarden*, geweest als volgt:

Van de *Tarwe* per mudde	*f* 10,41½.
Van de *Rogge* per last, voor het *Roggebrood* . . .	- 171,00.
Van de *Rogge* per last, voor het *Zwitserschbrood* . . .	- 171,00.

Leeuwarden, [illegible] Augustus 1848.

De waarnemende Gouverneur van Vriesland,
VAN BURMANIA RENGERS.

De **WAARNEMENDE GOUVERNEUR** van *Vriesland*,

Maakt bij deze bekend, dat op Vrijdag den 8 September 1848, des namiddags, aanvangende precies ten *een ure*, op de gewone Harddraversbaan bij Leeuwarden, van wege *Zijne Majesteit den Koning* zal worden verharddraafd:

EENE GOUDEN ZWEEP;

zullende tot deze Harddraverij worden toegelaten, alle paarden, mits dezelve van zessen klaar, en tot genoegen van Heeren Keurmeesters zijn, en alhier nog geenen prijs, *Koningswege* aangeboden, gewonnen hebben.

De inteekening zal geschieden aan het Gouvernementshuis, tenzelfden dage, des voormiddags *tot elf ure*, en de monstering *ten elf ure* precies.

Leeuwarden, den 24 Augustus 1848.

De Waarnemende Gouverneur,
VAN BURMANIA RENGERS.

BEKENDMAKING.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS der stad *Leeuwarden*, verwittigen bij deze, de patentpligtigen binnen deze Gemeente, dat zij hunne patenten, over de loopende dienst, kunnen afhalen, na vooraf door hen geteekend te zijn, in het locaal bezijden de Hoofdwacht, ingaande door het IJzeren Hek, van af *Maandag den 28 dezer tot en met Woensdag den 6 September e. k.*, des voormiddags van 9 tot 12 *ure;* terwijl aan de zoodanigen welke aan deze oproeping niet binnen den gestelden tijd zullen hebben voldaan, de patenten binnen acht dagen daarna, zullen worden bezorgd, door den Deurwaarder der directe belastingen, tegen betaling van tien cents.

De patentpligtigen worden gewaarschuwd, dat zij na den afloop van voorschreven termijn, zullen gehouden zijn, hunne patenten op aanvrage van de daartoe bevoegde ambtenaren en bedienden te vertoonen, op eene boete van 15 gulden telken reize, volgens art. 32 der wet van den 21 Mei 1819.

Deze maatregel is niet toepasselijk op de *Kramers*, *Debitanten van Loterijbriefjes* en *Schippers*, welke steeds verpligt zijn hunne Patenten met zich te voeren, en op de *Koffijhuishouders*, *Slijters in dranken*, *Tappers* en *Kroeghouders*, alle welke Patentpligtigen, hunne Patenten dadelijk bij de aanvaardiging van hun beroep moeten afhalen, doch welker Patenten niet mogen worden uitgereikt, dan tegen vertooning der kwitantie, van de verschuldigde regten.

En ten einde zulks kome ter kennis van een ieder dien het aangaat, zal deze worden afgekondigd en aangeplakt, waar zulks binnen deze Gemeente te geschieden gebruikelijk is.

Leeuwarden, den 26 Augustus 1848.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,
VAN BOELENS,
Ter ordonnantie van dezelven,
M. S. DE WAL.

MADRID, den 19 Augustus.

Men zegt dat de heer *Mon*, hervormings- en vereenvoudigingsplannen gereed heeft, die aan het land eene som van 209 millioen realen zouden besparen. Hij is niet gezind de schikking met de Bank tot dekking der belastingen voort te zetten; hij geeft de voorkeur aan een nieuw stelsel van belastingen. Zoodra dit werk zal gereed zijn, zal hij eene liquidatie trachten te bewerken, die de toestand van de Bank dagelijks noodzakelijker maakt. Zoodra de ministers zullen zijn teruggekeerd, zal men al die plannen aan den raad mededeelen.

WEENEN, den 22 Augustus.

Gisteren is de rust op eene ernstige wijze verstoord door een opstand van werklieden, welke nu echter ten onder gebragt schijnt te zijn. Gisteren morgen stelden zich tallooze werklieden plotseling in beweging. Het ministerie had het dagloon van 25 kreutzer tot 20 verminderd en zij trokken nu in massa naar het magistraatsgebouw, om het vroegere loon te eischen. De veiligheidswacht trachtte te vergeefs hen te verstrooijen. Er werd alarm geslagen, waardoor de burgerwacht op de been is gekomen. De poorten van de binnenstad werden versperd. Ook het academische legioen is in de wapenen gekomen, om tusschen beiden te treden. Men zegt, dat eenige verwondingen hebben plaats gehad. Het ministerie zal niet toegeven naar men zegt. Het veiligheids-comité heeft zich permanent verklaard. Omtrent den strijd weet men nog weinige bijzonderheden. Omstreeks 4½ ure was de rust eenigzins hersteld, en begon de communicatie op de straten weder vrij te worden. Men heeft voor den avond gevreesd en sprak er van dat de oproerige troep naar Schönbrunn zoude trekken, doch de avond is rustig voorbijgegaan en de orde is gelukkig hersteld geworden.

— De Keizer heeft, bij gelegenheid van zijne terugkomst te Weenen, den minister van justitie gelast, al de aanhangige vervolgingen tegen drukpers-delicten sedert 18 Mei 1848 te doen staken.

LONDEN, den 23 Augustus.

De Iersche opstand is thans als geëindigd te beschouwen en de Generaal Lord *Hardinge*, die den 19den uit Limmerick te Dublin verwacht werd, was voornemens de volgende week naar Londen terug te keeren.

— Uit Aberdeen wordt geschreven, dat eene vloot van omstreeks de 1000 haringbuizen, die uit onderscheiden havens van de oostkust van Schotland ter visscherij uitgevaren was, in den nacht van den 18den op den 19den, door eenen storm overvallen en deerlijk gehavend is geworden. Van 400 buizen, die op de hoogte van Peterhead vischten, werden er 70 vermist; des morgens was de geheele kust met wrakken bedekt; niet mede gerekend de bemanning der 70 vermiste buizen, raamde men dat er ruim honderd menschen, meerendeels huisvaders, het leven bij verloren hebben.

PARIJS, den 22 Augustus.

Alles is hier nog steeds in eenen staat van angstige verwachting, zoo naar den uitslag der onderhandelingen omtrent Italie, als naar het onweder, dat met de discussie van het onderzoekingsrapport moet uitbersten, en de gevolgen, die het hebben kan. Wat Italie betreft verzekert een dagblad, dat de regering, toen zij het inrukken der Oostenrijkers in de Legatien vernam, terstond naar Weenen en naar Frankfort eene nota gezonden heeft, waarbij zij verklaart, dat, zoo die troepen het Pauselijk gebied niet oogenblikkelijk ontruimden, Frankrijk zulks als een *casus belli* beschouwen zou; deze voorwaardelijke oorlogsverklaring was, volgens gemeld blad, reeds voor acht dagen afgezonden en nog had men geen antwoord. Dat Frankrijk en misschien Engeland het bezetten der pauselijke Staten niet onverschillig zouden aanzien, is waarschijnlijk, maar onwaarschijnlijk is het, dat in den tegenwoordigen toestand eene der twee mogendheden, zonder de andere, zoo beslissend eenen maatregel zou genomen hebben, als waarvan het bedoelde blad gewag maakt.

Terwijl de gevreesde discussien over het rapport der commissie van onderzoek naderen, ontvangt de uitbrenger van hetzelve, de heer *Bauchart*, aanhoudend dreigbrieven, den eenen al geweldiger dan den anderen, waarin hem wraak en dood verkondigd worden. Bij elk onderwerp, dat thans in de vergadering behandeld wordt, berst ook de verbittering tusschen hare leden uit; heden weder bij iets, dat men niet gedacht zou hebben er aanleiding toe te kunnen geven, te weten eene voortgezette discussie over de concordaten tusschen schuldeischers en schuldenaars. Nevens de voortdurende deportatien wekt thans groot ongenoegen de schorsing van vier dagbladen, niet omdat men acht dat deze veel belangneming verdienen, maar omdat men zulk eene daad van willekeur tegenwoordig als noodeloos beschouwt en er het inconstitutionele des te sterker van afkeurt. De geheele drukpers schijnt er zich tegen te verzetten, en de heer *Girardin* heeft met dit oogmerk zijne medebroeders tot eene zamenkomst tegen overmorgen opgeroepen. Te midden van dit alles heeft zich in de zaal Montes-

quien op nieuw een club van socialistische republikeinen gevormd, die den geweldigsten wederstand tegen hare tegenstanders aankondigt.

— De uit Italie ontvangen berigten brengen de zekere tijding mede van de overgave van Peschiera en Bergamo en het uitroepen der republiek te Venetie. In laatstgenoemde stad had men met veel moed eenen nieuwen aanval der Oostenrijkers op het fort Malghera afgeweerd; maar, in weerwil van dit behaalde voordeel, begon men vrij bezorgd de toekomst in te zien, daar generaal *Welden*, die met zijne troepen thans het Pauselijk grondgebied verlaten had, zich gereed maakte tegen de stad op te rukken. *Tommaseo* was, dadelijk na het uitroepen der republiek, naar Parijs vertrokken om de interventie der Fransche natie in te roepen.

Van den 24sten.

De wonderlijkste geruchten blijven hier rondloopen. Gisteren zeide men, dat de regering van onzen vertegenwoordiger te Londen de stellige tijding ontvangen had, dat de Hertog en de Hertogin van Bordeaux te Londen verwacht worden, waar zich op dit oogenblik eene menigte aan hun stamhuis toegedane Fransche familien bevindt. Heden gaat men nog verder en verzekert, dat de Hertog morgen, als *Hendrik V*, zijne intrede te Parijs moet doen. Hoe weinig geloof aan zulke uitstrooisels te hechten zij, zoo lang zij door geene gronden hoegenaamd ondersteund worden, begrijpt ieder; maar zooveel is echter zeker, dat zij al wederom toonen, waarmede de publieke geest zich bezig houdt, en dat van den anderen kant de regering maatregelen neemt, alsof er in de daad, van een of anderen kant, gevaar voor de bestaande orde van zaken te vreezen ware. Rondom het paleis der nationale vergadering vooral worden de verdedigingsaanstalten, welke men er begonnen had, met kracht voortgezet. Al degenen, die in de straat der Universiteit tegenover de kleine fontein nabij dat paleis woningen in huur hadden, hebben aanzegging gekregen om zoo snel mogelijk te verhuizen, daar de gebouwen door troepen betrokken moeten worden. Men zegt zelfs, dat geheel het Bourgogne-plein op deze wijs bewoond en dat ook de kleine fontein afgebroken worden zal, om meer ruimte voor militaire bewegingen te geven.

Er zijn voorts door de regering weder twee dagbladen geschorst. Een van deze is een klein blaadje, dat het legitimistische blad *le Lampion* wilde voortzetten; het ander is de reeds lang bestaan hebbende *Gazette de France*. Men voegt er zelfs bij, dat haar hoofd-redacteur, de abt *Genoude*, gevat zou zijn. Dit alles zou schijnen aan te duiden, dat de regering in de daad van den kant der legitimisten iets vreest, want met reden maakt men de aanmerking, dat de denkwijs van den generaal *Cavaignac* te bekend is, om de onderstelling te wettigen, dat hij daden van willekeur zou plegen, alleen om vertoon van zijne magt te geven.

De zamenkomst der dagbladschrijvers, om tegen de vroeger gedane schorsingen te protesteren, heeft heden plaats gehad. Met eenige afkeuring merkte men op, dat vier der oudste dagbladen, *le Journal des Débats*, *le Siècle*, *le Constitutionnel* en *la Réforme*, bij deze vereeniging niet vertegenwoordigd werden, en vroeg zich af, of partijzucht of broodnijd hen belette ter verdediging der gemeenschappelijke belangen op te treden. Van al de groote bladen was slechts de *Presse* tegenwoordig, gelijk dan ook de heer *Emile Girardin* met nog vijf anderen tot het bureau geroepen werd. Zie hier den inhoud van het protest:

»De vereeniging der journalisten; overwegende dat den 25 Junij elf dagbladen gesupprimeerd zijn en de redacteur van een derzelve in de gevangenis geworpen is; overwegende dat, bijaldien de drukpers hiertegen niet oogenblikkelijk geprotesteerd heeft, zulks geweest is omdat zij de moeijelijkheden der crisis en den exceptionelen toestand van het bewind in aanmerking nam; overwegende dat, om in den toestand der wettelijkheid terug te keeren, de uitvoerende magt zich aan de nationale vergadering gewend heeft, die haar al de wetten van straf en voorbehoeding heeft verleend, welke zij verlangd had; overwegende dat, ondanks die wetten nog andere dagbladen geschorst geworden zijn; overwegende, dat de vrijheid der drukpers een heilig voor geene prescriptie vatbaar regt is; — protesteert de vereeniging der journalisten met al de kracht van hare overtuiging en van haar regt tegen de maatregelen, die omtrent de vier geschorste dagbladen genomen zijn.”

Na de aanneming van dit door het bureau voorgestelde protest, is voorts nog besloten hetzelve, alvorens men het publiek maakt, ter teekening aan de dagbladen, die zich van de zamenkomst onthouden hebben, aan te bieden. Morgen avond zullen de dagbladschrijvers andermaal vergaderen. Een der vier geschorste dagbladen, *le Lampion*, heeft gepoogd onder eenen nieuwen naam, dien van *Bouche de Fer*, te verschijnen, maar het bewind heeft de drukpersen doen verzegelen.

BERLIJN, den 22 Augustus.

Gisteren avond hebben te dezer stede vrij ernstige bewegingen plaats gehad, bij welke gelegenheid verscheidene personen gekwetst zijn. Zelfs heeft men weder om beproefd om barricaden op te werpen, hetwelk echter door de policie is verhinderd. Ook de burgerwacht is in het geweer geweest, doch heeft niettegenstaande zij van verschillende zijden met steenworpen werd begroet, van hare wapenen geen gebruik gemaakt en spoedig de orde weten te herstellen. Door den bevelhebber dier wacht is heden eene proclamatie bekend gemaakt, waarin hij de menigte bedreigt, dat, bij herhaling der ongeregeldheden, geweld zal worden gebruikt. Ook van wege de overheid is de bevolking tot orde vermaand en tevens bekend gemaakt, dat reeds een onderzoek tegen de hoofdleiders is aangevangen. De aanleiding tot deze ongeregeldheden schijnt gelegen te zijn in het den vorigen dag te Charlottenburg voorgevallene, alwaar eene democratische vereeniging met geweld is uiteengedreven en ook baldadigheden jegens de leden gepleegd zijn. Reeds in den morgen van heden had zich eene commissie van republikeinen te dezer stede naar het ministerie begeven, ten einde voldoening voor het te Charlottenburg voorgevallene te eischen, waarop door den minister was geantwoord, dat het bewaren der orde te Charlottenburg de zaak van de burgerwacht te dier stede was. Daarop hadden heden avond zamenscholingen voor de woning van den minister van binnenl zaken plaats, zijn glazen van het gebouw ingeworpen, en werden ongeregeldheden gepleegd. Het algemeen is over deze rustverstoring uiterst verbitterd, doch men hoopt, dat de order verder zal worden bewaard. Intusschen is de burgerwacht in het geweer geroepen en zijn nog meerder maatregelen van voorzorg genomen.

FRANKFORT, den 24 Augustus.

De nieuwe Duitsch-Katholijken te Weenen hebben eene oproeping aan *Johannes Ronge* gerigt, om naar Oostenrijks hoofdstad te komen, en de vonk der kerkelijke hervorming, welke daar ontstoken is, tot eene vlam aan te blazen. *Johannes Ronge* mag echter wel van Weenen verwijderd blijven, want zijn naam zou daar de leus eener staatkundige partij worden, zoodat er niet eene kerkelijke hervorming ontstaan zou, maar een staatkundig kerkelijke strijd, welke misschien niet zonder bloedvergieten gevoerd zou kunnen worden.

— Te Munchen heerschte onder een deel der bevolking eene groote gisting, ten gevolge van een gerucht, dat »de huis- en staats-kas” (in juweelen en andere kostbaarheden bestaande) niet meer of ten deele slechts voor handen was. Daardoor ontstond een oproer, dat weldra een dreigend karakter aannam, zoodat eindelijk de gewapende magt tusschen beide moest komen. Eenige personen zijn daardoor gekwetst geworden. De Koning heeft eindelijk het verlof gegeven, dien schat aan eene commissie tot onderzoek voor te leggen, waardoor het oproer gestild werd.

'sGRAVENHAGE, den 24 Augustus.

In de avondzitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van gisteren zijn de beraadslagingen voortgezet en ten einde gebragt over het VIde der twaalf wetsontwerpen tot herziening der Grondwet (*van de godsdienst*), waarbij Hunne Excellentien de tijdelijke Ministers voor de zaken der Hervormde Eeredienst en voor de zaken der Roomsch-Katholijke Eeredienst de door de verschillende sprekers gemaakte bedenkingen beantwoord hebben. Het wets-ontwerp is daarop met 42 tegen 14 stemmen *aangenomen*.

Tegen hebben gestemd de heeren: *Hiddema Jongsma*, *van Naamen*, *Bijleveld*, *Uijtwerf Sterling*, *Smit*, *Telting*, *van Dam van Isselt*, *Opperdoes Alewijn*, *van Leeuwen*, *Nedermeijer van Rosenthal*, *van Goltstein*, *Egter*, *Timmers Verhoeven* en *Hooft*.

Daarna is het VIIde der genoemde ontwerpen (*van Finantien*) zonder beraadslaging met algemeene stemmen *aangenomen*.

Vervolgens is de beraadslaging geopend over het VIIIste der gemelde ontwerpen (*van de defensie*), waarbij door den tijdelijken Minister van Marine en Kolonien geantwoord is op de door eenige leden gemaakte bedenkingen met betrekking tot de in dit ontwerp voorkomende bepaling ten aanzien der verpligte zeedienst.

— In de ochtendzitting der Kamer van heden zijn, de beraadslagingen over het VIIIst ontwerp voortgezet, waarin door de Regering nog de volgende wijzigingen gebragt zijn:

In art. 2 vallen weg de woorden: *zoowel te land als ter zee*, en de woorden: *hetzij te land hetzij ter zee*;

in art. 5 vervalt de zinsnede: *voor hen, die in de zeedienst worden opgenomen wordt een korter diensttijd door de wet bepaald*;

de in art. 9 vervatte bepaling wordt vervangen door de volgende:

»Een gedeelte der militie kan voor de dienst ter zee worden bestemd op wijze door de wet te bepalen: Voor dat gedeelte wordt, behalve andere door de wet toe te kennen voordeelen, een korter dienstijd bepaald. Het voorgaande artikel is op deze zeemilitie niet van toepassing.”

Na dat nog onderscheidene leden en ook de tijdelijke Ministers van Oorlog en van Binnenlandsche Zaken, over het VIIIste ontwerp het woord hebben gevoerd, is hetzelve met 50 tegen 6 stemmen *aangenomen*.

Tegen hebben gestemd de heeren: *Verweij-Mejan*, *Nederburgh*, *Hoffmann*, *van Dam van Isselt*, *Hooft* en *van Goltstein*.

Daarna heeft de beraadslaging plaats gehad over het IXde ontwerp (*van den Waterstaat*), hetwelk, nadat de tijdelijke Minister van Binnenlandsche Zaken eene ten aanzien van art. 3 in het midden gebragte bedenking beantwoord had, met 47 tegen 9 stemmen is *aangenomen*.

Tegen hebben gestemd de heeren: *Corver Hooft*, *Anemaet*, *Nederburgh*, *Mackay*, *Schooneveld*, *Hoffmann*, *Opperdoes Alewijn*, *van Leeuwen* en de Voorzitter.

Vervolgens heeft de Kamer beraadslaagd over het Xde wets-ontwerp (*van het Onderwijs en het Armbestuur*) en is ook dit, nadat de tijdelijke Minister van Justitie de daartegen geopperde bedenkingen beantwoord had, *aangenomen* geworden en wel met 52 tegen 4 stemmen.

Tegen hebben gestemd de heeren: *Borski*, *van Haersolte*, *Nedermeijer*, *van Rosenthal* en *van Goltstein*.

De voortzetting der beraadslaging is bepaald op heden avond ten half acht ure.

Van den 25sten.

Heden morgen ten 10 ure hebben de vijf benoemde leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, in handen des Konings, de gevorderde grondwettige eeden afgelegd, zoodat die heeren heden in de vergadering der Eerste Kamer, zitting zullen nemen.

— In de avondzitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van gisteren zijn de beraadslagingen over de wets-ontwerpen tot herziening der Grondwet ten einde gebragt. Bij de beraadslaging over het XI ontwerp (*Van veranderingen en bijvoegselen*) heeft de tijdelijke Minister van Justitie eenige door den heer *de Monchy* geopperde bedenkingen beantwoord. Dat ontwerp is vervolgens met 54 tegen eene stem, die van den heer *de Monchy*, *aangenomen*.

Daarna heeft de beraadslaging plaats gehad over het XII ontwerp (*Additionele artikelen*), waarbij op de verschillende door onderscheiden sprekers geopperde bezwaren door den tijdelijken Minister van Binnenlandsche Zaken geantwoord is. Dat ontwerp is met 40 tegen 16 stemmen *aangenomen*.

Tegen hebben gestemd de heeren: *de Monchy*, *van Leeuwen*, *Verweij Mejan*, *Anemaet*, *Kien*, *van Harencarspel*, *van Haersolte*, *Gevers van Endegeest*, *Faber van Riemsdijk*, *Nap*, *Schooneveld*, *Hoffmann*, *Opperdoes Alewijn*, *Hooft*, *van Beeck Vollenhoven* en *Borski*.

Aan het einde der zitting heeft de Voorzitter kennis gegeven van het inkomen van twee Koninklijke boodschappen, de eene ten geleide van een wets-ontwerp tot tijdelijke voorziening in de uitgaven, voortspruitende uit verstrekkingen uit 's Rijks magazijnen, met daarbij behoorende memorie van toelichting; de andere ten geleide van een wets-ontwerp tot nieuwe verhooging van hoofdstuk X der staatsbegrooting van 1848, mede met daarbij behoorende memorie van toelichting.

Van den 26sten.

Bij besluit van den 25 Augustus jl. no. 74, heeft Zijne Majesteit tot secretaris-generaal bij het departement van Binnenlandsche Zaken, in plaats van den heer mr. *J. de Wal*, tot andere functien geroepen, benoemd den heer mr. *J. Schröder*, thans referendaris bij het departement van Justitie.

— In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van heden hebben de daarvoor benoemde Commissien van Rapporteurs respectievelijk haar verslag uitgebragt: 1°. over het wets-ontwerp tot tijdelijke voorziening in de vereffening van uitgaven uit gelden wegens verstrekkingen uit 's Rijks magazijnen; 2°. over dat tot nieuwe verhooging van hoofdstuk X der staatsbegrooting van 1848. Daar de onderwerpen dier wetten geacht konden worden aan de Kamer genoegzaam bekend te zijn, is men dadelijk tot de beraadslaging over dezelve overgegaan. Het eerste ontwerp, hetwelk eene bepaling omtrent de bedoelde vereffening bevat die tot 1 Januarij 1849 werken zal, is even als het tweede, waarbij hoofdstuk X der begrooting van 1848 met *f* 1,458,782,50½ verhoogd wordt, met algemeene stemmen *aangenomen*.

Daarna heeft de Commissie voor de verzoekschriften, bij monde van de heeren *Smit* en *Opperdoes Alewijn*, op eenige adressen rapport uitgebragt en heeft de Vergadering zich met de door de Commissie genomen conclusien vereenigd.

— Naar men verneemt, zijn door Z. M. bij besluit, de gouverneurs der provincien gemagtigd, om de staten der provincien, *buitengewoon bijeen te roepen* tegen den 9 September aanstaande.

AMSTERDAM, den 24 Augustus.

Den 18 dezer heeft alhier in het Odeon plaats gehad de bijeenkomst van leeraren, opzieners en leden der Nederlandsche Hervormde Kerk, ten gevolge eener voorafgegane noodiging, om, in verband met de aanstaande kerkelijke organisatie, te beraadslagen over aangelegenheden, betreffende zoowel den vorm als de leer dier Kerk. De talrijke vergadering, uit onderscheidene oorden des lands zamengekomen, heeft zich met groote eenstemmigheid vereenigd met eene verklaring van beginselen, omtrent de pligtmatige houding dergenen, die blijvende in het Kerkgenootschap, prijsstellen op de handhaving van het regt der hervormde gezindheid, welke, volgens hare levensgeschiedenis en belijdenisschriften, tot haar eigenaardig aanwezen behoort. Deze verklaring wordt aan de Synode en aan Zijne Majesteit den Koning, in verband met de thans plaats hebbende overwegingen omtrent de verandering der kerkelijke organisatie, medegedeeld, en de gemeenten zullen, door spoedige openbaarmaking van den hoofdinhoud der beraadslagingen, in de gelegenheid gesteld worden, met behoorlijke kennis van zaken te doen blijken van hare overeenstemming met de beginselen, welke in meergemelde verklaring, als rigtsnoer in de tegenwoordige omstandigheden, uitgedrukt zijn.

— Particuliere brieven uit Batavia, met de Overland-post aangebragt, deelen mede, dat besloten was de expeditie tegen Balie voor het tegenwoordige te staken; sommigen wilden zelfs weten, dat de flottille den 20 Junij laatstleden de terugreis van Balie reeds had aanvaard. — De expeditie, bestaande uit de brikken *Courier* en *Haai*, welke in Februarij laatstleden naar de Solo-eilanden was vertrokken, om de zeeroovers aldaar te tuchtigen en het in vrijheid-stellen der gevangenen te bewerken, was den 25 Junij ter reede van Batavia teruggekomen; die expeditie heeft mede geenszins aan het oogmerk beantwoord, zoodat men te Batavia vreesde, dat de stoutmoedigheid der Soolosche zeeroovers dien ten gevolge zeer zou toenemen.

LEEUWARDEN, den 28 Augustus.

Men verneemt, dat in den avond van den 24 dezer, door het broeijen van het hooi, brand is ontstaan in de door den landbouwer *A. Lont* bewoonde huizing, gelegen in den Zuidhoek onder den dorpe St. Anna-Parochie. Niettegenstaande alle aangewende hulp, is gedachte huizing, benevens de schuur, waarin zes paarden, drie zwijnen en eene aanzienlijke hoeveelheid granen, eene prooi der vlammen geworden. — Wenschelijk is het, dat dit treurig ongeval alle landbouwers moge aansporen om toch een tijdig en behoorlijk onderzoek daar te stellen, omtrent den toestand van hun in de schnur geborgen hooi.

— Bij Zijner Majesteits besluit van den 17 Augustus 1848, no. 112, zijn bij de kanton-geregten in deze provincie, herbenoemd en bij continuatie tot derzelver tegenwoordige functien aangesteld de navolgende titularissen, als: in het kanton Leeuwarden: tot kanton-regter *C. Albarda*; tot griffier mr. *J. L. Huber*, en tot plaatsvervanger mr. *B. Dorhout*; in het kanton Berlicum: tot kanton-regter jhr. mr. *C. L. van Beyma*; tot griffier *P. Plantenga*, en tot plaatsvervanger *T. Alma*; in het kanton Holwerd: tot kanton-regter mr. *P. A. V.* baron *van Harinxma thoe Slooten*; tot griffier *J. Heep*, en tot plaatsvervangers *J. G. A. Martin* en *J. Scheltema*; in het kanton Dokkum: tot kanton-regter *P. Kuiper Schonegevel*, en tot griffier mr. *A. S. Talma*; in het kanton Bergum: tot kanton-regter mr. *C. F. F. Rinia van Nauta*, en tot griffier mr. *A. E. Ferf*; in het kanton Rauwerd: tot griffier *T. Gosliga*, en tot plaatsvervangers *G. J. Jelles* en jhr. *Æ. D. van Beyma*; in het kanton Harlingen: tot kanton-regter mr. *A. Telting*; in het kanton Heerenveen: tot kanton-regter jhr. *D. Engelen*, tot griffier *R. Biersma*; in het kanton Beetsterzwaag; tot kanton-

... in het kanton Oldeberkoop: tot kanton-regter *J. van der Veen*; in het kanton Sneek: tot kanton-regter mr. *R. A. Benthem Reddingius*, en tot plaatsvervanger mr. *S. A. Verweij*; in het kanton Bolsward: tot kanton-regter mr. *B. J. de Kok*, en tot plaatsvervangers *F. Y. Tigchelaar* en *D. Roos van Mesdag*; in het kanton Lemmer: tot kanton-regter mr. *M. Meiness*; in het kanton Hindeloopen: tot kanton-regter mr. *P. A. Schik Victor*.

— Door Zijne Majesteit is bij besluit van den 17 Augustus jl., no. 116, goedgekeurd de beroeping van predikant, uitgebragt door de kerkeraad der hervormde gemeente van Menaldum, onder de classis van Leeuwarden, op *G. Vlieringa Hz.*, predikant te Hallum.

— Z. Exc. de tijdelijke minister van binnenlandsche zaken heeft dezer dagen eene circulaire aan de heeren gouverneurs in de provincien uitgevaardigd, in welke wordt te kennen gegeven, dat de hooge regering zich verpligt heeft geacht, om, uit aanmerking der menigvuldige verzoeken, welke daartoe worden gedaan, niet dan hoogst zeldzaam, vergunning tot remplacement bij de nationale militie te geven. Dezelve zal voor het vervolg genoegzaam nooit anders worden toegestaan, dan in het geval, dat de militien voor het bestaan van zijn gezin volstrekt noodzakelijk is.

— Men verzekert, dat de miliciens der ligting van de nationale militie van 1845, tegen den 1 September aanstaande, met verlof naar hunne haardsteden zullen worden gezonden.

— Naar men verzekert, hebben ook de twee laatstelijk benoemde leden der Eerste-Kamer, de heeren *A. J. Vos de Wael* en *L. G. A.* graaf *van Limburg Stirum*, afstand gedaan van het aan die betrekkking verbondene inkomen van *f* 3000.

— Men schrijft uit Haarlem dd. 24 Augustus: Een paar dagen geleden is alhier, ten huize van zekeren *S. M. Proler*, door onzen ijverigen commissaris van policie, den heer *A. van Brederode*, in verzekerde bewaring genomen een persoon, reeds lang verdacht van overdrevene politieke bedoelingen, waaraan hij nu, naar het schijnt, uitvoering zocht te geven. Hij is genaamd *Machiel Salomon Cats*, en heeft zijne woonplaats te Amsterdam. Hij wilde namelijk zich eenen aanhang verwerven, om de republiek te doen uitroepen, de geweermakers te plunderen, barricaden op te werpen enz., en dat alles (naar zijn zeggen), voor het heil en belang van Nederland. Sedert geruimen tijd werden hier ter stede oproerige geschriften van de straat opgeraapt; men houdt het er voor, dat de oorsprong dier fraaijigheden nu tevens aan den dag zal komen. Reeds houdt de justitie zich ijverig met de zaak bezig.

— Uit Amersfoort wordt gemeld, dat den 21 dezer door de commissie voor het staats-examen geëxamineerd zijn 11 jongelieden, toegelaten 9; den 22sten, 8 toegelaten en 4 afgewezen; den 23sten, 9 toegelaten en 2 afgewezen; den 24sten geëxamineerd 12, toegelaten 8; den 25sten, 10 toegelaten, 1 afgewezen.

— Den 24 dezer is te Kampen de bliksem in den houtzaagmolen van den Heer *Swarts* geslagen, zoodat die molen binnen een uur tijds tot op den grond afbrandde.

— De Hamburger brieven vermelden, dat de uitbreiding der blokkering van de Duitsche kusten door Denemarken, denkelijk weldra zal gevolgd worden door de sluiting of blokkering van de westelijke monding van het Sleeswijk-Holsteinsche Kanaal bij Tönningen, of liever van de rivier de Eider, waardoor dat kanaal niet kan worden opengelaten voor neutrale schepen, en het Deensche Gouvernement, de doorlating van Nederlandsche schepen bij Holtenau niet zal kunnen toestaan.

— Uit Hanover wordt berigt dat zich te Oldenburg Hollandsche en Engelsche agenten bevinden, om de plannen tot eene spoorweg-verbinding met Holland over Oldenburg te beramen. Zij nemen op zich, in al de kosten te voorzien, wanneer Oldenburg van zijnen kant er in toestemt, eenen zijtak van Brake op Oldenburg daar te stellen en op die wijze ook de vereeniging met de zee daar te stellen. De onderhandelingen met de regering zullen thans echter tot geen resultaat leiden, daar de aanlegging van eenen spoorweg op staatskosten eene zaak is die den Landdag aangaat.

's Gravenhage, den 22 Augustus.

Ter vervulling der nog steeds, door het bedanken van Ds. *D. Pijzel*, alhier bestaande vacature, heeft de Breede Kerkeraad heden op nieuw geformeerd het navolgende *negental* van Predikanten: *L. Proes*, te Leeuwarden; *C. E. van Koetsveld*, te Schoonhoven; *L. van Haaften*, te Nijmegen; *J. F. van Hoogstraten*, te Utrecht; *C. S. Adama van Scheltema*, te Hoorn; *J. P. Stricker*, te Dordrecht; *J. P. van Harencarspel*, te Leeuwarden; *L. S. P. Meijboom*, te Nijmegen, en *J. A. Anspach*, te Deventer.

Door den breeden kerkeraad der Ned. Herv. gemeente te Delft is, uit het bestaande twaalftal van predikanten, geformeerd het navolgende zestal, alphabetisch gesteld: DD. *L. van Haaften*, te Nijmegen; *J. P. de Keyzer*, te Varsseveld; *A. J. P. Oort*, te Eemnes-Buitendijks; *W. H. Haverkorn van Rysewyk*, te Tiel; *J. C. van Schermbeek*, te Elst, en *E. Cats Wor*, te Mijdrecht.

Amsterdam, den 23 Augustus.

Naar men verneemt heeft gisteren de kerkeraad der Waalsche Gemeente alhier, uit het vroeger gemelde viertal, tot predikant beroepen, den Wel-Eerw. Heer *Frédéric Chavannes*.

SCHEEPVAART TE HARLINGEN.

Binnengekomen. 18 Augustus. O. Arendsen, *Min Faders Minde*, Tweedestrand, hout. 19 dito. C. Ruiten, *Eendragt*, Amsterdam, ledig. 21 dito. D. D. de Groot, *Arendina*, Noorwegen, hout; H. Brouwer, *Lumina*, Noorwegen, hout; W. Wentel, *Lord John Russell* (*S*), Londen, ledig. 22 dito. K. Bakker, *Jantina*, Petersburg, lijnzaad; R. Helmers, *Stad en Lande*, Memel, klaphout. 23 dito. H. de Groot, *Houthandel*, Christiaansand, hout; B. A. Visser, *Gezina*, Amsterdam, ledig. 24 dito. T. Colijer, *Magnet* (*S.*), Londen, ledig. 25 dito. S. Cook, *Ranger* (*S.*), Londen, ledig.

Vertrokken. 19 Augustus. R. D. Lovius, *Onderneming*, Noorwegen, ballast; B. de Groot, 3 *Gezusters*, Noorwegen, ballast; H. J. Fijn, *de Broeders*, Noorwegen, ballast; C. Jansen, *Wilhelm Frederik*, Drobak, ballast; H. W. Nevill, *Lion* (*S.*), Londen, boter en vee. 23 dito. W. Wentel, *Lord John Russell* (*S.*), Londen, boter en vee. 24 dito. J. F. Hopps, *Hijgea*, Krageroe, ballast; J. Keur, *Hendrik*, Noorwegen, ballast; K. E. Boswijk, *Ceres*, Noorwegen, ballast; C. D. Visser, *Almenum*, Noorwegen, pannen; J. K. Bart, *de Jonge Jan*, Noorwegen, ballast; A. J. Kuiper, *de Vijf Gezusters*, Denemarken, cichoreij; J. Zwaal, *Wilhelmina*, Noorwegen, ballast.

EXTRACT-VONNIS.

Bij vonnis van de Arrondissements-Regtbank te Leeuwarden van den 2 Mei 1848 behoorlijk geregistreerd, is scheiding van tafel en bed uitgesproken tusschen PIETJE AUKES JANSMA, Tappersche, wonende te Leeuwarden, als eischeres, en haren man PIETER BEERENDES, zonder beroep, gedomicilieerd te Leeuwarden, als gedaagde.

Voor Extract conform,
Mr. C. C. C. WARMOLTS, *Procureur*.

Bij Acte verleden voor het Kantongeregt Oldeberkoop, den 22 Julij 1848 (behoorlijk geregistreerd), heeft de Heer HENDRIK ten BRINK Hz., Predikant bij de Hervormde Gemeente van Peperga en Blesdijke, wonende te Blesse onder Blesdijke, Handligting verleend aan zijnen minderjarigen Zoon HARMEN ten BRINK, gedomicilieerd te Meppel, speciaal tot het uitoefenen van Boek- en Papierhandel en wat verder tot dit vak behoort, en tot het hebben van de geheele ontvangst en uitgaaf daarvan, en de beschikking over de inkomsten daaruit voortvloeijende. Geschiedende hiervan aankondiging op grond van artikel 486 van het Burgerlijk Wetboek.

Voor Extract conform,
De Griffier van het Kantongeregt Oldeberkoop,
N. SCHIK.

Nederlandsche Handel-Maatschappij.

De Directie maakt bekend, dat door haar zullen worden geveild te *Rotterdam* op *Maandag den* 18 *September* 1848:

33,291 Kranjangs en Kanassers JAVA SUIKER, liggende *aldaar*.
35,518 » » » DITO » te *Amsterdam*.
8,283 » » » DITO » » *Dordrecht*.
1,832 » » » DITO » » *Middelburg*.

De Notitien met de Veil-Conditien zullen in tijds worden uitgegeven.

Amsterdam, ... 1848.
VAN DER OUDERMEULEN, *Pr.*
GOUDSWAARD, *D. f. S.*

Nederlandsche Handel-Maatschappij.

De Directie maakt bekend, dat de Najaars-Koffijveilingen der Maatschappij van 1848, zullen gehouden worden, op de dagen en plaatsen, en bestaan uit de hoeveelheden hieronder gemeld:

Te *Amsterdam* op *Maandag 4 September* 1848:
257,309 Balen JAVA KOFFIJ, liggende *aldaar*.
8,581 » SUMATRA DITO, » »
101 » MACASSAR DITO, » »

Te *Rotterdam* op *Donderdag 7 September* 1848:
180,938 Balen JAVA KOFFIJ, liggende *aldaar*.
292 » MACASSAR DITO, » »
26,952 » JAVA DITO, » te *Dordrecht*.

Te *Middelburg* op *Woensdag 13 September* 1848:
25,672 Balen JAVA KOFFIJ, liggende *aldaar*.

Onder deze hoeveelheden is begrepen, het nog onverkochte gedeelte van het opgehoudene in de Voorjaars-Veilingen van dit jaar.

De Directie geeft de verzekering dat zij, vóór hare gewone Voorjaars-Veilingen van 1849, geene andere Koffij dan de bovengemelde partijen aan de markt zal brengen.

De monsters zullen op *Vrijdag* den 11 *Augustus eerstkomende* verkrijgbaar zijn; terwijl de Notitien met de Veil-Condities in tijds zullen worden uitgegeven.

Amsterdam, den 1 Augustus 1848.
VAN DER OUDERMEULEN, *Pr.*
GOUDSWAARD, *D. f. S.*

*** Ondertrouwd:
Workum, den 22 Augustus 1848.
J. T. van der BRUG en A. B. MOSSEL.
Wegens veelvuldige Betrekkingen, gelieven Familie, Vrienden en Bekenden, zoo wel binnen als buiten de stad, deze algemeene als bijzondere kennisgeving te willen aannemen.

*** Getrouwd:
Joure, den 27 Augustus 1848.
SIJMON R. GEERTS, en RIMKJE G. GEERTS.

*** Ondertrouwd:
Ureterp, den 27 Augustus 1848.
G. de BRUIN Pz., *Predikant te Kruisland*, en C. H. P. FISCHER.
Eenige kennisgeving.

*** Ondertrouwd:
Zuidhorn, den 27 Augustus 1848.
R. BLOEMBERGEN, en J. ZIJLSTRA.
Eenige kennisgeving.

*** Heden beviel voorspoedig van eene Dochter SARA LEONORA TROSTE, geliefde Echtgenoot van
Workum, den 18 Augustus 1848.
F. VISSER, *Apotheker*.

*** Heden verloste van eene Dochter, MARIA OVERDIEP, geliefde Echtgenoot van
Leeuwarden, den 19 Augustus 1848.
D. van DRIESUM Dz.

NIGTEVECHT, den 20 Augustus 1848. Heden werd mijne geliefde Echtgenoote G. ter BORG vrij voorspoedig verlost van eene welgeschapene Dochter.
J. J. GOBIUS du SART, *V. D. M.*

*** Heden beviel van eenen welgeschapen Zoon DIDERIKA ADEMA, geliefde Echtgenoote van
Leeuwarden, den 22 Augustus 1848.
Mr. L. DORHOUT.

*** Heden beviel van een' Zoon H. HOEKSTRA, Echtgenoote van
Harlingen, den 22 Augustus 1848.
M. LAMMINGA.

*** Heden beviel van een' Zoon RIEMKE R. BANGMA, Echtgenoot van
Makkum, den 24 Augustus 1848.
M. KINGMA Hz.

*** Heden overleed, na eene ongesteldheid van eenige weken, in den gezegenden ouderdom van 75 jaren en 8 maanden, onze waarde Moeder, Behuwdmoeder en Grootmoeder NEELTJE S. ZETSTRA, Wed. Sipke S. Postma.
Lekkum, den 14 Augustus 1848.
L. P. OPPEDIJK.
Uit aller naam.
Familie, Vrienden en Bekenden, gelieven deze algemeene ook als bijzondere kennisgeving aan te nemen.

*** Heden avond overleed mijne lieve Gade ITJE WESTERBAAN, in den ouderdom van bijna 41 jaren. Bijna 16 jaren was ik gelukkig met haar gehuwd. Negen Kinderen werden ons geboren, van welke twee reeds vroeg stierven, en de jongste, een Zoon, eerst voor twee dagen het licht aanschouwde. Maar ten gevolge van deze, overigens zeer voorspoedige verlossing bezweek zij voor deze aarde en ging van hier, wel te vreden met God en met haar lot, dankbaar en vol van geloof en liefde.

Op haar uitdrukkelijk verlangen zal door onze Kinderen geen rouwgewaad gedragen worden; terwijl ik vriendelijk verzoek, dat onze Bloedverwanten, Vrienden en veelvuldige Betrekkingen buiten deze stad, deze algemeene, meer uitvoerige kennisgeving tevens willen beschouwen als tot ieder hunner in het bijzonder gerigt.

Groningen, den 21 Augustus 1848.
W. MUURLING.

*** Den 21 Augustus 1848, is te Freienwalde bij Berlijn, overleden in den ouderdom van 21 jaren, Vrouwe SUZANNA CRISTINA HOFSTEDE, Echtgenoot van den Hoog Wel Geboren Heer A. Baron von GOTSCH.
Eenige kennisgeving,

*** Heden morgen overleed onze Broeder, de Heer ANTONIJ RUITENGA, in den ouderdom van bijna 61 jaren.
Harlingen, den 22 Augustus 1848.
JOHs. W. RUITENGA.
Uit aller naam.
Eenige kennisgeving.

OLDEMARKT, den 23 Augustus 1848. Heden overleed onze waarde Vader en Behuwdvader, de Heer P. J. de VISSER, in den gezegenden ouderdom van bijna 85 jaren.
Eenige kennisgeving. L. van WEETERINGEN, *uit aller naam.*

*** Den 19 Augustus ll., overleed te Franeker, onze Broeder en aanbehuwdbroeder, SIEBE PHILIPPES SALVERDA, in den ouderdom van ruim 45 jaren.
Vrouwen-Parochie, den 24 Augustus 1848.
A. Ph. SALVERDA.
C. SALVERDA. Feenstra.

BURGERLIJKE STAND.

Bij den Burgerlijken Stand te *Leeuwarden* zijn van den 22 tot en met den 28 Augustus 1848 aangegeven: 15 Geboren. 15 Overleden. 1 Huwelijk.

STAAT van de MIDDELPRIJZEN der *Granen* en andere *Objecten* welke gedurende de eerste helft der maand Augustus 1848, ter Markt der stad *Leeuwarden* zijn verkocht, volgens Nederlandsche maat en gewigt:

Object		Prijs	Eenheid	Object		Prijs	Eenheid
Tarwe,	Witte	*f* 7,75	de Mudde.	Boter,		*f* 0,91	het pond.
	Roode	» 0,00	» »	Vleesch,	Koe	» 0,45	» »
Rogge		» 5,60	» »		Kalfs	» 0,00	» »
Gerst,	Vroege	» 0,00	» »		Schapen	» 0,41	» »
	Late	» 3,62½	» »	Varkens-vleesch,	Versch	» 0,57	» »
Boekweit,		» 6,00	» »		Gerookt	» 0,90	» »
Haver,		» 2,75	» »	Aardap-pelen,	Vroege	» 1,25	de Mudde.
Witte Boonen		» 0,00	» »		Late	» 0,00	» »
Erwten,	Witte	» 0,00	» »	Zaad,	Kool	» 9,75	» »
	Groene	» 0,00	» »		Raap	» 0,00	» »
	Graauwe	» 0,00	» »		Lijn	» 8,25	» »

Accordeert met het Register der Middelprijzen.

Leeuwarden, den 16 Augustus 1848.
De Burgemeester,
Van BOELENS.

Opgave van den Prijs en de aanvoer van *BOTER* en *KAAS*, aan de Stads-Waag te Leeuwarden, den 25 Augustus 1848:

PRIJS.	AANVOER.
BOTER *f* 36,00.	901/4 245/8 en 170/16.
KAAS *f* 19,00 à *f* 24,00.	9,089 Ned. ponden.

BOTERPRIJZEN, bedongen door het *FRIESCH GENOOTSCHAP van Proefondervindelijken Landbouw*:
LEEUWARDEN, den 25 Augustus 1848, *f* 36,00.

Prijs-Courant der Effecten.

Amsterdam, den 26 Augustus 1848.

Nederland.			Gebl.
Werk. Schuld $2\frac{1}{2}$ pCt.	$44\frac{3}{4}$	45	$44\frac{13}{16}$
Dito dito .. 3 »	$52\frac{1}{4}$	$52\frac{1}{2}$	$52\frac{3}{8}$
Dito dito ... 4 »	69	$69\frac{1}{2}$	$69\frac{3}{8}$
Amort.-Synd. $3\frac{1}{2}$ »	70	$70\frac{1}{4}$	$70\frac{1}{8}$
Handel-Maats. $4\frac{1}{2}$ »			
Spanje.			
Leen. *Ard.* v. 85 £ 5 pCt.	$8\frac{1}{2}$	$8\frac{3}{4}$	$8\frac{5}{8}$
» » v. 510 £ 5 »	$8\frac{1}{4}$	$8\frac{1}{2}$	$8\frac{3}{8}$
Dito onbep. Stuk. 5 »			
» .... 3 »	$25\frac{1}{4}$	$25\frac{3}{4}$	$25\frac{1}{2}$
dito Binnenl. à 6/m 3 »	$18\frac{1}{4}$	$18\frac{1}{2}$	$18\frac{3}{8}$
Ardoin Coupon	6	$6\frac{1}{2}$	
Portugal.			
Neg. te Londen 3 pCt.			
Dito dito ..... 4 »	$18\frac{3}{4}$	19	$18\frac{7}{8}$

Rusland.			Gebl.
Ob. bij *H.* $\frac{1798}{1816}$ 5 pCt.	$96\frac{1}{4}$	$96\frac{3}{4}$	$96\frac{1}{2}$
dito dito $\frac{1828}{1829}$ 5 »	$96\frac{3}{4}$	$97\frac{1}{2}$	$97\frac{1}{4}$
Dito bij dito.. 4 »	$75\frac{3}{4}$	$76\frac{1}{4}$	76
Dito bij *Stiegl.* 4 »	75	$75\frac{1}{2}$	
Oostenrijk.			
Metaliek ..... 5 pCt.	$69\frac{5}{8}$	$70\frac{1}{4}$	$69\frac{7}{8}$
W.B. bij *G.&Co.* 5 »	$79\frac{3}{4}$	$80\frac{1}{4}$	80
Amerika.			
Bank-Actien V. Staten			
Braz. 1824 £ 100 5 pCt.			
» » £ 200 5 »			
Peru..			
Grenada..........			
Mexico...........			
Venezuela.....			

Binnenlandsche fondsen prijshoudend.

Spaansche fondsen iets aangenamer; Portugal prijshoudend; Oostenrijksche een weinig aangenamer; Russische gewild met vraag naar die van 1828—1829; de overige zonder verschil, met algemeen onbeduidende handel.

Zondag den 27 Augustus.

Integralen 45, $\frac{1}{16}$, $\frac{1}{8}$. — 4. pCts. $69\frac{5}{8}$, $\frac{3}{4}$. — Ard. à 510 £ $8\frac{3}{8}$. — Dito à 170 £ $8\frac{1}{8}$, $\frac{3}{16}$. — Binnenl. 3 pCts. $18\frac{1}{2}$, $\frac{5}{8}$. — Metall. 5 pCt. $69\frac{3}{4}$; $\frac{5}{8}$. — Dito $2\frac{1}{2}$ pCt. $36\frac{3}{8}$, $\frac{1}{4}$. — Portug. 4 pCt. $20\frac{1}{4}$, $\frac{3}{8}$, $\frac{5}{16}$, $\frac{3}{8}$. — Dito 3 pCt. $19\frac{1}{4}$, $\frac{3}{8}$.

Op de beter afkomende koersen van Londen van jl. Vrijdag was heden alhier ook de markt over het algemeen gunstig gestemd. Van binnenl. fondsen waren Integralen bij vrij levendige affaire meer gezocht. Van vreemde effecten waren inzonderheid Portug. zeer gewild, die zich circa $1\frac{1}{2}$ pCt. sedert gisteren verbeterd hebben.

Worden mits deze, ten verzoeke van Kerkvoogden opgeroepen de Hervormde Floreenpligtigen der hierna te melden dorpen, in derzelver Kerkgebouwen of daartoe gebruikelijke plaatsen:

Die van *Makkinga* en *Langedijke*, op Vrijdag den 8 September 1848, des morgens ten negen en tien ure.

Die van *Donkerbroek* en *Haule*, ten zelfden dage, des voormiddags ten elf ure en twaalf ure.

Die van *Olde* en *Nijeberkoop*, op Zaturdag den 9 September 1848, des voormiddags ten elf ure.

Die van *Oosterwolde* en *Vochteloo*, op Maandag den 11 September 1848, des middags ten twaalf en één ure.

Die van *Appelscha*, op Woensdag den 13 September 1848, des voormiddags ten tien ure.

En die van *Elsloo*, des Vrijdags den 15 September 1848, des namiddags ten drie ure.

Ten einde: op te nemen de rekeningen dienstjaar 1847, vast te stellen de Begrootingen dienstjaar 1849, en daar te boven, ten aanzien van die van *Makkinga*, te delibereren over eenen Floreen-omslag.

Oldeberkoop, den 18 Augustus 1848.

De Grietman van Ooststellingwerf,
G. W. F. LIJCKLAMA à NIJEHOLT.

GRIETMAN EN ASSESSOREN VAN SMALLINGERLAND brengen bij deze ter kennis van de daarbij belanghebbenden, dat de rekening van de Commissie in der tijd benoemd tot het bevorderen der slatting van het Vaarwater de Lits, op het Grietenijhuis van Smallingerland, van af den 30 Augustus e. k., gedurende veertien dagen ter inzage zal leggen.

Dragten, den 28 Augustus 1848.

Grietman en Assessoren van Smallingerland,
M. MANGER CATS.
Ter ordonnantie van dezelven,
F. S. REIDING.

De Notaris WIJMA, te Harlingen, zal, aldaar, op Woensdagen den 30 Augustus 1848, bij de beschrijving, en den 6 September daaraanvolgende bij de eindelijke toewijzing, telkens des avonds ten 8 ure precies, bij *H. de Boer*, in de Ooijevaar, in het openbaar verkoopen:

1. Eene HUIZINGE en MELKTAPPERIJ, STALLING en ERF voor Dongplek, met annexen, staande en gelegen op den hoek van de Hofstraat te Harlingen, bij de voormalige Kerkpoort, in wijk H, no. 4; bij *Jacob Jobs Plekker* voor *f* 46 's jaars in huur, tot den 12 Mei 1849.
2. Het REGT eener EERSTE HYPOTHECAIRE SCHULDVORDERING, liggende ten laste van *Hessel Scheltes Bergsma* en *Vrouw*, te Arum, groot aan kapitaal *f* 500, rentende naar 4 percent in het jaar, staande op eene Huizinge met Erf en annexen, te Arum, no. 75.

Mr. G. SCHOT, Notaris te Franeker, zal, op Donderdag den 31 Augustus 1848, des voormiddags ten 10 ure, op *Kingma-State* onder Sweins, bij boelgoed om gereed geld presenteren te verkoopen:

Eene partij AFBRAAKS-GOEDEREN, waaronder: Schuiframen, Kozijnen, Balken, Planken, Juffers, Latten, marmeren Vloeren, onderscheidene soorten Metselsteen, oud IJzer, goudlederen Behang, en hetgeen meer te voorschijn zal worden gebragt.

Mr. G. SCHOT, Notaris te Franeker, zal, ten verzoeke van Mr. S. S. WIJMA, Notaris te Harlingen, op Maandag den 4 September 1848, des namiddags ten 2 ure, ten huize van *Sijbe Terpstra*, te Franeker, bij boelgoed, om gereed geld, presenteren te verkoopen:

Drie Paarden, als: een 8jarig bruin harddravende Merrie, genaamd *het Vooltje*, en twee beste Werkpaarden, drie Schapen, circa 13,000 pond best hooglandsch Hooi, Caricel met kap, dissel en beugel, Tilburrij, Schulp Arreslede met schootkleed en kussens, Prikslede, nieuwe Sleeptrog met raam en dissel, enkele en dubbele Wagen-Gereiden, Chais-Gereiden, Hoofdstellen, Dekken, Maankappen, Zadels, Belletuigen, Stalgereedschappen en hetgeen meer te voorschijn zal worden gebragt.

Te huur bij geslotene briefjes,

franco in te leveren vóór den 15 September e. k., bij FERDINANDUS VISSER, Geneesk. aan de Lemmer: Eene ZATHE en LANDEN, te St. Nicolaasga, bij *D. W. Sitte Sierds Veenstra*, in gebruik. De Conditien zijn te vernemen bij SPANNENBURG, te Wollengaast en bij KLEIS OENEMA, te St. Nicolaasga, beide Logementhouders in Doniawarstal.

Uit de hand te koop of te huur:

Eene van ouds gerenommeerde WAGENMAKERIJ, te Rottevalle, met of zonder eenige GEREEDSCHAPPEN; dadelijk te aanvaarden. Te bevragen bij den Schoolonderwijzer E. MULDERS, aldaar.

Men presenteert TE KOOP: Een welloopend BILLARD, op zes kolommen en massief mahonijhouten banden, met Queënrak, 18 Queën, Schrijflei en Reglement; staande ter bezigtiging ten huize van de Weduwe TER HORST, op de Nieuwebuuren te Leeuwarden.

Een nieuw Scheepshol te koop,

lang 14 el 800 streep, wijd 3 el 478 streep, hol op de uitwatering 1 el 406 streep; bij den Scheepstimmerbaas ELIZA BOXUM, te Akkrum. Brieven franco.

WORDT AANGEBODEN:

Eene partij beste GREIDAARDE, tegen zeer billijken prijs en geschikt tot vervoer gelegen. Nadere informatien in persoon of met franco brieven bij GERBEN RUURDS VAN DER KOOIJ, Boer te Idzegahuizen, nabij Makkum.

HUIS-AANVRAAG.

Op Mei aanstaande of eerder wordt TE HUUR of TE KOOP GEVRAAGD: Eene groote KOOPMANS HUIZINGE, op goeden stand binnen *Leeuwarden*; opgave van stand en huur- of koopprijs wordt verzocht met gesloten briefjes onder letter A, bij den Boekhandelaar J. SWARTS, in de Groote Hoogstraat aldaar.

Een WATERMOLEN,

van omstreeks 12 el (38 à 40 voet) vlugt, wordt uit de hand TE KOOP GEVRAAGD. Men adressere zich zoo spoedig mogelijk, met opgave van toestand, prijs en standplaats, bij SIEK POSTMA, te Exmorra.

De Ondergeteekenden hebben de eer te berigten, dat de KLEEDERMAKERIJ en HANDEL in LAKENS en STOFFEN, onder de firma van: JONGMANS en VAN EIJNDHOVEN, alhier, gedreven; op heden, met geheel wederzijdsch genoegen [?], is ontbonden, terwijl voormelde Kleedermakerij en Handel in Lakens en Stoffen, alleen door, op naam en voor rekening van den tweeden Ondergeteekende zal worden voortgezet, welke vrijheid neemt bij deze zich in het voortdurend vertrouwen zijner geeerde begunstigers en der algemeene welwillendheid bescheidenlijk aan te bevelen; zullende van zijne zijde niets onbeproefd worden gelaten zich die betoonde onderscheiding waardig te maken.

Leeuwarden, den 25 Augustus 1848.

A. JONGMANS.
F. VAN EIJNDHOVEN.

D. SPRIETSMA,

thans werkzaam in het zamenstellen van KLEEDEREN te Groningen, heeft de eer te verwittigen, dat hij met September e. k. voor zich in de Bagijnestraat lett. G, no. 40, alhier, bovengenoemd vak zal uitoefenen. Zich niet alleen in- maar ook buitenlandsch zoo veel mogelijk bekwaam gemaakt hebbende, durft zich vleijen zijne begunstigers naar genoegen te zullen voldoen.

Hij beveelt zich minzaam aan; terwijl hij door eene redelijke behandeling het vertrouwen zal trachten waardig te blijven.

Aan den buitenlandschen Handel.
C. L. NIHOT EN COMP., TE LONDEN.

De Ondergeteekenden zich als MAKELAARS IN VEE en tevens als COMMISSIONAIRS tot plaatsing van Nederlandsche Producten, of het doen van inkoopen in de Engelsche Markten te *Londen* gevestigd hebbende, onder de firma C. L. NIHOT EN COMP., recommanderen zich als zoodanig aan alle Handelaren op Engeland; vertrouwende door eene ruime ondervinding de belangen hunner geeerde begunstigers op de bestmogelijke wijze te kunnen bevorderen.

Londen, 60 Westsmithfield.

C. L. NIHOT.
H. LANGELAAN.

F. M. H. COHEN, TANDMEESTER *bij het Nederlandsch Instituut voor Doofstommen te Groningen*, KUNSTTANDEN- en GEBITTEN-VERVAARDIGER, is den 1, 2, 3, 4, 5 en 6 van de volgende maand alhier gelogeerd bij den Heer WITTEVEEN; den 7den te *Heerenveen* bij Mejufvrouw de Wed. BARLAGE, en den 8sten te *Sneek* bij den Heer VOGELZANG.



HOLLOWAY'S PILLEN EN ZALF.

Hoest, Verkoudheid en Kortademigheid, hoe verouderd deze kwalen ook zijn mogen, worden spoedig na het gebruik dezer Pillen genezen.

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen van heden af de volgende:
Doosjes PILLEN van *f* 0,90, *f* 2,10, *f* 3,30, - 7,75, - 15,50, - 23,50.
Potjes ZALF van *f* 0,90, *f* 2,10, *f* 3,30, - 8,15, - 15,90, - 23,90.

Zijn op *franco aanvrage, à contant*, te bekomen bij den Heer P. DE VRIES Pz., Depôthouder te Leeuwarden, of aan het Hoofddepôt, bij den Heer F. E. VAN SANTEN KOLFF, te Rotterdam, alsmede te Londen, Strand 244, *Holloway's Etablissement.*

Hardzeilpartij te Wartena.

Met permissie van het Edel Achtb. Grietenij-Bestuur van Idaarderadeel, gedenkt de Kastelein ABRAHAM M. VISSER, op Zaturdag den 2 September e. k., des namiddags ten 2 ure, door Bootjes lang 4 el 5 palm, te laten Verhardzeilen: *Eene ZILVEREN TABAKSDOOS.* Wordende de belanghebbenden verzocht zich vroegtijdig aan te geven.

HARDDRAVERIJ.

Met vereischte toestemming gedenken de Kastelein JAN BOS en eenige Liefhebbers te Minnertsga, op Maandag den 4 September 1848, des namiddags ten twee ure, te laten Verharddraven, door Paarden tot genoegen der Keurmeesters en die niets gewonnen hebben: *Een extra fraai CHAISGEREID, met HOOFDSTEL, LEIDSEL en TOOM.* — De aangifte is vóór één ure des namiddags.

Met vereischte permissie gedenken de Kastelein S. NIJDAM en eenige Liefhebbers te Roordahuizum, op Maandag den 4 September 1848, des namiddags ten twee ure, te laten Verharddraven en aan den winnaar vrij te vereeren: *Een extra fraai CHAISTUIG, ter waarde van ruim veertig Gulden.*

Alle Paarden zullen worden toegelaten, mits die niet meer dan een Prijs (driejarige uitgezonderd) hebben gewonnen en tot genoegen der Keurmeesters zijn.

Kaatspartij te Minnertsga.

Met toestemming van het Edel Achtb. Bestuur van Barradeel, gedenkt de Kastelein J. VAN DER WEIDE, op Dingsdag den 5 September 1848 te laten Verkaatsen en aan de winnaars vrij te vereeren: *Eene brillante ZILVEREN ZAK-TABAKSDOOS* tot Prijs, en *eene nader te bepalen PREMIE.* De aangifte zal plaats hebben des namiddags ten één ure, waarna men onmiddelijk met de Kaatsing een aanvang zal maken.

Harddraverij te Rauwerd.

Met toestemming van het Edel Achtbaar Bestuur van Rauwerderhem, gedenken de Kasteleins LIJKLE IJBES DE VRIES en DIRK DOEKES VALKEMA, benevens eenige Liefhebbers te Rauwerd, op Woensdag den 6 September e. k. te laten Verharddraven, door Paarden welke nooit eenen Prijs gewonnen hebben, (uitgezonderd driejarige) en tot genoegen der Keurmeesters zijn:

Een fraai ZILVEREN TABAKS-KOMFOOR.

De aangifte der Paarden is ten huize van L. IJ. DE VRIES, des middags ten 12 ure, terwijl de Draverij zal aanvangen des namiddags ten 2 ure.

Een fatsoenlijk JONG MAN, van middelbare jaren, verlangt ten spoedigste, tegen behoorlijk salaris, te worden geplaatst op een KANTOOR, onverschillig van welken aard. — Brieven *franco ond. letter E,* bij A. VAN ZUIJLEN, bij de Put te *Leeuwarden.*

Een KUIPERSKNECHT, zijn werk ten deele verstaande, zag zich gaarne hoe eerder hoe liever geplaatst. Adres bij W. R. SJERPS, bij het Hof te Leeuwarden.

Een BAKKERSKNECHT, zijn werk verstaande, in het Koekbakken niet onbekend, kan dadelijk werk bekomen bij W. H. FORTUIN, te *Dockum.* Men vervoege zich liefst in persoon of met franco brieven.

*****

Bij C. VAN DER POST JR., te Utrecht, is heden van de Pers gekomen:

H. W. J. THIERSCH, Voorlezingen over het Katholicisme en Protestantisme naar de 2de Hoogd. Uitgave door *Alb. van Toorenenbergen*, met een voorwoord van J. J. VAN OOSTERZEE, 1ste deel *f* 3,40.

J. CH. A. HEINROTH'S Levens-studieën, of zijn Testament voor tijdgenoot en nakomelingschap. Uit het Hoogd. door *R. P. Verbeek*, 2 deelen *f* 2,80.

H. J. ROIJAARDS, (Evangeliewoorden, vooral voor lijdende Christenen, Leerredenen door) *f* 2,90.

H. J. ROIJAARDS, Gesch. der Invoering en Vestiging van het Christendom in Nederland. (3de vermeerderde Uitgave) *f* 3,90.

K. STEIGER, Christen- en Wereldzin, tevens Christelijke Wekker. Uit het Hoogd. vrij bewerkt door *F. J. Domela Niewenhuis*, 2de druk *f* 1,50.

H. STILLING'S Kindschheid, Jongelingsjaren en Vreemdelingschap. Uit het Hoogd. door *D. Koorders*, 2 deelen *f* 2,80.
(*het 2de deel is ter Perse en volgt spoedig*).

K. G. F. STÖCKHARDT, Brieven en Gedachten. Lectuur voor jonge Godgeleerden en beschaafde Christenen. Uit het Hoogd. door *R. P. Verbeek*, *f* 1,80.

FR. STRAUSS, de Doop in de Jordaan, een tafereel uit de 2de eeuw der Christelijke Kerk. Uit het Hoogd. door Vrouwe *A. Kleijn* geb. *Ockerse*, 2de Uitgave, herzien door N. Beets, *f* 2,20.

J. VOSMAER, de Kunst om lang te leven en wel te sterven, 2de druk *f* 1,[illegible]

TER LEEUWARDER COURANT-DRUKKERIJ.